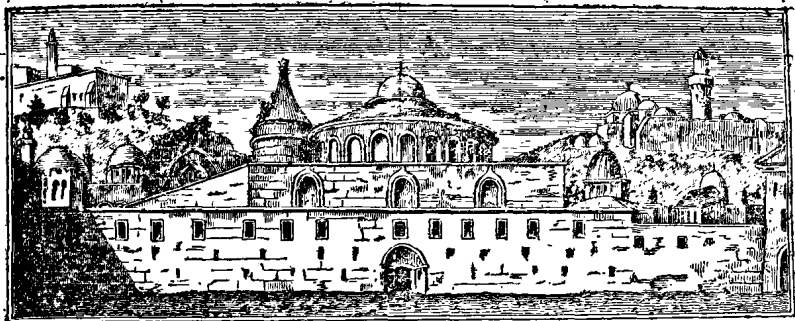




Մ Ի Փ Ն

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Բ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 3-

ՄԱՐՏ 31
1868.

ԸՅԳԵՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

ԱԶԴ.

Օտտակական տօներուն սրտաճառաւ ամսաթերթս ժամանակին չիրնալ հանել նուա համար մեր Աեծասդա արւ ընթերցողաց ներողո յըտու թիւնը կը խնդրեմք :

ՅԱՌԱՅ ԸԳԻՒԴՈՒԹԻՒՆ

Կա՛ն ընդ իկ պոմք բարձր նպատա Կիսի հատեր կը շարժին և կ'ընեն . « Ը Ինէր պո քնէ բանդ Գ . և Ե՛նա աննրկուն և կ'ապի պախ . յարգտե աշխատա Թեամը կը ճգնին զայն կատարել և Թե՛ հաղի ըլլայ այս նպատակին հա ընդ իրենց անձը զանկ . զայն կ'ա շին

խնդեր . այս անխան ջանից հետեւա Թիւնը Կրկու թիւն է արգարեւ :

Սակայն գժարողաբար տեսակ մը անձինք ալ կան , որ իրենց մարգկու Թիւնը կորուսած ըկ խօսքով կանչեն իրենց կեանքը . մեծամեծ բաներ կը խառանան , ամեն բանի ձեռնամուխ Կ'ըլլան յանձնապատասխան թիւ . բայց առանց բան մի կատարելաւ միշտ խօս քով կը վճարեն , ժամանակին անխանըր արագ աղտոյ կը գառնան , սակայն իրենք միշտ անցուկ ջրմանի մը մէջ կը շարժին առանց անկեց դաբա կ'ըլլա . այն կէ տին վրայ են միշտ , չորսմ էին իրենց մանկութեան ժամանակ . զգայական բարձանաց լուամը միայն իրենց եղծան կու թիւն կը համարին առանց մտա բերելու մարդաւ կազաղութիւնը , այն պիտեաց համար բնական օրէնքը որ յողբիւք է ամենայն օրինաց և Երով

քաղաքակառնացեալ աղգերը կը կառաւ վարուին , գոյութիւն չունի , կաշկանդուած են միայն ներկայով , և ըկ յիշտոական ունին անցեալը՝ սուսանց անկէ օգուտ քաղել գիտնալու , ապառնոյն վայայնագիտի թանձր խաւար մը պատած է , ուրկէ գաղափար մը նշմարելը անկարելի է . կը կարծեն որ զիրենք շրջապատող առարկաներէն դուրս գոյացութիւն չկայ , այս անձուկ սահմանին , այս անգամալուծութեան արգիւններն առուարնալէ որ կորուստ է : Ա՛րդ՝ երբ այս երկու հակառակ գըրութեանց եմթականները կրկնապատկուին , հարկաւ եզրահացութեանց զօրութիւնը կը սաստիանայ , և կամ աւելի բացայայտ ըսենք , երբ ըկ անձ մը միանգամայն կ'ըսէ . և կը գործէ և կամ՝ ապր հակառակը ըկ խօսքով կը պարապի , այն անձին այս երկու շարժմանց արգիւնքը , օգուտ կամ վնաս , մեծ մասը իրեն համար է . գործ մը բընականաբար պատճառին զօրութեան համեմատ կ'ըլլայ . բայց երբ ազգմ'է այս երկու գրութեանց միոյն եմթակոյն , երբ տաքսիլ աղգմ'է որ կ'ըսէ և կը գործէ և կամ ըկ խօսքով կը յազենայ և կենոք և կորուստ իրենց զօրութիւնը կ'առաւելուն . թշուառութիւն և երջանկութիւն նոյն համեմատութեամբ կը տիրապետեն : Անձ մը և աղգ մը մի և նոյն բանը չեն , անձի մը օգուտն ու կորուստը այն աստիճան զօրութիւն չունի , որչափ աղգի մը , աղգ մը երբ միանգամայն անշարժ կը կենայ , կ'անգամալուծի , խորին թմբուութեան մէջ կոյր զկուրայն կը խաբխափի . երբ կ'ըսեմ կորստեան՝ եզրը կը աստանի , այն աղգը իւր ամբողջութեամբը թըշուառութեան անկէ ըտրելիկնդսին մէջ իւր գոյութիւնը կ'ստէ ուսանց յազենալու . և անձի մը կորուստը որչափ աննշան է , այնչափ ալ աղգի մը կորուստը նշանաւոր կ'ըլլայ և իսկ երբ

միանգամայն կը շարժի և կը գործէ իւր բարւոյն համար , թշուառութիւնը իւր զօրութիւնը կը կորսնցնէ երջանկութիւնը իւր գահը կը հաստատէ , ըստ որում մարդուն կամաց և ջանից յառաջ ամեն բանակալ զօրութիւն կ'ընկերի . վասն զի մարդը արարածոյ մէջ գերազոյն կատարելութիւն մը ըլլալով , ունի իւր վեմ հանգամանքները աշտոտ , կամեցող , խորհող , բարին ու չարը որոշող և յառաջագիմութիւնդունակ է . կարողութիւն ունի ու մեն բանի , որոնք իւր իշխանութեան տակն են եթէ ըստ օրինի գործածել գիտնայ այս կարողութիւնները , անհնար է որ թշուառանայ , չընէ են այն ոգիները , անասնական վիճակի տաժանի են անոնք , որոնք մարդկութեան քայլերը պրկելու համար կ'առնան մարդկութեան վեհութիւնը ըսելով , թէ « Սարգը այս բանը ընել կարող չէ , անհնարին է » : Իսկ , եթէ կոյ մարդուն վերաբերեալ գործոյ մէջ անհրնարութիւն մը , այն ալ պէտք է ըլլայ ծուլութիւնն ու անհոգութիւնը , վաւտութիւնն ու չարութիւնը . մի , չկայ անհնարութիւն մարդուն համար բաց ի միոյն Նշտուծոյ պատկանած գործերէն . մարդուն կամքը ամեն բանի յաղթող է . եթէ այս կորովը աւելի անպատշաճութեանց վատնած չըլլայ , Ահա տասն և իններորդ գարու հարաւ զատ որդիքը ըսին . խորտակենք միջնադարեան խաւարը , և ահա անվահեր սրտիւ , յարստեւ աշխատութեամբ ձեռնամուխ եղան . դարերէ ի վեր մարդու սրտին , մտքին , մարմնոյն յատկութեանց վրայ քաշուած թանձրութեամբ ամպերու նման սեւաթոյր վաւազոյրը պատուեցին , կործանեցին տըպիտութեան ջահը , փշուրցին անբաւոյականութեան գաւազանը , յառաջագիմութեան անխոցելի զէնքերովը զրահաւորելով , խաւարային դրութեց

անփոքելի կարծուած ապառաժը փրչ-
րեցին, բռնակալ օրէնքները սոսի տակ
առին. սոցիոտութեան, աւելորդապաշ-
տութեանց, նախապաշարմանց և ան-
բարոյականութեանց մարդու մտքին՝
սրտին և խղճին վրայ դրած սանձը,
գերարանը և շղթայն խորտակեցին,
խոյաառակեցին այն մոլութիւնը՝ որ
առաքինութեան կերպարանօք մարդ-
կութիւնը կը խաբէր, հաւատալնու-
թեան խորոյկները իրենց արեամբ մա-
րեցին, դողաց, սարսուռաց այն հրէշը՝
որ իւր ձիրաններուն տակ կը ճնշէր
մարդկութիւնը. թաղաւորութիւնք,
իշխանութիւնք իրենց խորտակեցին
նոր խոնարհեցուցին այս յեղափոխ-
ութեան հաղուածին տակ որ հասա-
րակայ լուսաւորութիւնն էր, որ հա-
տարակց յառաջագիմութիւնն էր, ու
գէ առաւ մարդկութիւնը, իւր թը-
ռիչները պարզեց, տէքերը բացաւ և
իւր յայտը որ Պանթոքայի տուփին տակ
միայն կը համարէր, իւր գլխուն վրայ
տեսաւ. ալ աւելի սկսաւ յառաջագի-
մութեան փարիլ. յառաջագիմութե-
անը զինուոր մը հանդիսացաւ. քարո-
ղեց թէ մարդոք բարոյական էակ մէ,
քարողեց թէ մարդոք ազատ արարի մը
եզական ազատ արարածը ըլլալով, բռ-
նութիւնը չկրնար դայն ճնշել. գոչեց
տարփողեց թէ պէտք է ազատ ըլլայ
մարդը իւր սահմանին մէջ. պէտք է
խորհածը խօսի և գրէ, և արդեամբ
ալ յոյց տուաւ և (սակայն այսպէսով
մարդը իւր սահմանուած վիճակը գը-
տաւ — գէպքերը կը խօսին, այս մասը
լուութեամբ կ'անցնինք): բոկոսն չող-
թաներու որդիւնեցաւ, թոյն խմեց,
բանտարկեցաւ ապստամբեան և յա-
ռաջագիմութեան համար և ասով
գրականութիւնը յառաջացաւ, մու-
մուլը հաստատուեցաւ, որ առաքի-
նութիւնը հրապարակաւ կը վարձաւ
քէ, և մոլութիւնը կը պատժէ, չոփին

գորութիւնը գիտցուելով գործիքներ
հնարուեցան, որոնցմով երկրագոր-
ծութիւնը պայծառացաւ, ժողովը,
դեան նիւթական գորութիւնը աւել-
ցաւ, բարեբաստութիւնը գրեթէ իւր
ձիւղ վեճակին մէջ մտաւ, այս բարե-
բաստ եղաւ հանրութիւնը, ըստ ու-
րում յարաբերութիւնները դիւրու-
ցան. բայց... տարրերն անգամ նա-
րա յառաջագիմութիւնը տեսնելով
մեղմացուցին իրենց խառութիւնը,
նայն ինքն բնութիւնը գողցեալ ընկե-
րացաւ նորա այս ճանապարհին: Նոս-
տանք յառաջագիմութեան արդիւնք-
ներն են, որ կենդանի գորութիւն մէ,
մարդկոյն բնութեան էական հան-
գամանքներէն մին է, որ երկնատուր
չորհք մէ, որն որ հոկայութայ պէտք
է ընթանայ առաջութեւ տանելով իւր
ընթացքին խոշորոտները, և զոր կա-
տարողը մարդու գործունէութիւնն
է. այսպէս կը նկատենք Նարոպան և
յաճովո այսպէս կը քարոզուի մեղլու-
սաւորութեւ անդրանիլը, սակայն չի-
ռզիւր անոր միւս կողմը նայիլ. քանզի
հան մեր պատկերը պիտի նշմարենք:

Այս տեղ տխուր խորհուրդածու-
թիւններով կը յուզեն ամեն զգայուն
սրտեր, երբ կ'տեսնեն թէ Հայ ազգը
այս գործունէութենէն զուրկ ըլլալով
յառաջագիմութիւն չունի. Հայ ազ-
գը գրեթէ քիչ բացառութեամբ խո-
տելով լոկ խօսքով կը պարապի, թե-
ւերը կը բանայ, սրանալ չունի, կը տա-
տանի, կը շարժի, կը յուզի, սակայն
երբ կարգը գործելու գայ, կամ խոյս
կուտայ, և կամ կը կողայ: Հայ ազ-
գը կ'ըսէ, հայրենիքը գերութենէ ա-
զատեմք, ո՛հ ի՞նչ վեհ խօսք. հայրենի-
քը ազատել. այլ սակայն ո՞ր է գործ-
միթէ խօսքով հայրենիք կ'աղաւթի, ա-
ռանց գործի ամենաշնչին կէտ մը ան-
գամ չի փոխուիլ, թող թէ հայրենիք
արատել, հայրենիքը գերող բռնաւորը

Հետո դորաւոր է, ամոր յաղթող Կիւս-
յեանի միմիայն յառաջագիւմութիւնն
է և հայրենիքը բռնաբարողը մարդ չէ,
այլ միջին դարս ծնողը Կողիտութիւ-
նին է և այս գերութենէն է Կահա ուր
պիտի աղատենք հայրենիքը կամ աւել
լի աղէկ է լռել ազգը, եթէ հայրենիք
ըսելով Հայաստան կ'ակնարկենք, մե-
ծապէս կը խալինք. վասն զի Հայաս-
տանը Հայաստան ընող Հայրն է. Հա-
յր այսօր միտաւոր դերութեան մէջ
կաշկանդուած է, և մեր վերկութեան
նկատմամբ հայրենիք՝ ազգը կ'ուզենք
խմանալ և թող յառաջագիւմութեան
չաւրին մէջ մտնանք մեր միտքն ու
սիրտը լուսաւորակցութենէրով և հաս-
տատուն տեսիլքներով զարգարենք
թող մեր հոգւոյ վրայ իշխող բռնա-
ւորին ձեռքէն ազատինք, և ահա այն
ատեն միշտ ազատ պիտի ըլլանք նոյն
իսկ դերութեան մէջ անգամ, առանց
ներքին ազատութեան պատրիս աղա-
ծութիւնը նշանակութիւն չունի, վա-
սին զի տեւականութիւն չունի, ինչ
պէս աւսողի վրայ հիմնուած տուն մը:
Եւանց կրթութեան և առանց մարդա-
վարութեան աղօթութիւնը վայրե-
նութիւն է, կրկն գերի ըլլալը ամե-
մեհատակալի գերութիւններէն Կահա-
ւոր է, պէտք է որ ազիտութեան իշ-
խանութիւնը ջնջենք, նախադաշար
մանց աւելորդասպաշտութեան շղթայն
խորտակենք, մտքերը գիտութեան
արօրով հերկենք, սրտերը բարոյա-
կանութեամբ զարգարենք:

Վանի որ այսօր մեծաւ մասամբ
հուրութեամբ տա խարխալս կը քայ-
լինք, ոչ դատում ունինք և ոչ խոր
հաւրդ, կրկն դրաւած ենք, ստոյգա-
թիւն, նախանձ, անմիաբանութիւն,
և ետութիւն զմեզ շրջապատած են.
քանի որ ազիտութեան խորշակը մեր
ջիւղերուն հիւթն անգամ չորացուցած
է և զմեզ իւր ճիւղաններուն տակ կը

ճնշէ, կը տորածէ նա և իւր դորաւ-
թիւնը մանկութեան վրայ զայն հաշ-
մելու համար. քանի որ կարող անձինք
անհագ և ոչ միայն չեն դործեր և այլ և
գործողն ալ չեն քաջալերի և միան-
գտնայն արգելք կ'ըլլան, միշտ եւ
զովորեան իրաւունքը բռնաբարելով
խաբէութեամբ իրենց օգտին միայն
կը նային, վերկութիւն չկայ: Եւ որ
ըստեան եղբ հասած է. սակայն այս
պիտեայ համար ազգ ինչ ըսել է, ինչ
ըսել է գիտութիւն, անոր առաջը բա-
րոյականութիւնը նշանակութիւն չունի.
չէութիւն է պարտուց և իրաւանց
սկզբունքը. ինքը իւր կրկն և յանկու-
թեանց համար ծնած է. իւր յօժարու-
թիւնն ու շահը ամեն բան է. իւր սե-
րունդն ալ այնպէս կը մեծցնէ և այլինքն
իւր օգուտը միայն նայիլ, ազգը կոր-
ծան էլ. որովայնը դարարել: Աստուծոյ
կանները մարդ չեն անոր քով. այլ մի-
այն այն իմաստախնէրը տար իրենց այս
անխիղճ քարութեան հպատակներ կը
գտնեն. այդ ալ քիչ է. մէկ քանի ինչ-
նքնտիր ամեն տեսակի պաշտօնեայնէր
անարժանութեամբ իշխանութիւն ա-
ռած և ժողովրդեան խիղճն ու միտքը
կը կաշկանդեն. ճշմոյթս յառաջագիւ-
մութիւնը մոլութիւն կը քարտուին և
անոր ծպտեալ յառաջագիւմութիւն
կը ցուցնեն վախնալով որ չըլլայ թէ
ժողովրդեան աչքը բացուի և իրենց
խաւարին մէջ գործածները նշմարելով
խայտառակէ. ժողովուրդը անանց կը
ըլլայ խաղալիկ եղած, ինչ որ ըսեն այս
մարդ իկը կ'ընէ և որով ազգին մէջ մե-
ծամեծ խռովութիւններ տեսիլ կ'ու-
նենան. ազգը կը վերկուի և ժողովուրդը
միտս կ'ընէ թէ նիւթապէս և թե-
բարոյապէս. ազգաւոր սրտերն ալ այս
աղետալի տեսականները տեսնալով և
նկատելով որ այն տեղ տնարժան չկէ,
զեցական մը կայ կը գոյթակցիլ: Հատերն
ալ առանց սրտման և ուղիւ դատման

բորոր կղերականնութիւնը կը պախարակեն հոս կ'ազդեմ մէկ քանի դիտողութիւն ընել: Ի՞նչ է արդեօք կղերականութիւն, եթէ ոչ Մատուածային նուիրական պաշտօն: Եւս պաշտօնը ինքնին սուրբ է և պատկառանքայն արժանի. սակայն Յուդա մը չկրնար առողջութիւնը եղծել. իսկ եթէ կղերականութիւնը քանի որ պաշտօնային ծայնին տակ եղող մասնաւոր անձինքը կ'ազդեն իմա նախ օրը կընան այն պաշտօնին արժեքն ըլլալ կամ չըլլալ. եթէ ներքին է ըսել: այս դրութիւնը պիտի է քանի յանցաւորն է միայն պատժոյ արժանի. օրինակով մը բացատրենք. երբ պարտիպի մը մէջ անկուած վարդենի մը փոխառնակ վարդի ըլլ փուշ տուց, բնաւ մարդ մը չկրնար ըսել թէ վարդենիները պախարակելի են. որովհետեւ փոխանակ վարդի փուշ կը հաստատեն. փուշ առաջ վարդենին միայն վարդենի ըլլալէ քաղաքէ քաղաքէ եւ քաղաքէ կը ղերական մը իւր պարտքը չկատարէր. այլ իւր սատիճանին անխլայել գործէրու ձեռնամուխ կ'ըլլայ, այն անձը միայն յանցաւոր է: Ինչու անարտա կը ղերականութիւնը և ինչու անմեղ կը ղերականը չարին հետ մէկ ջուրով լըւաացուի: օրէնքը արդար է երբ յանցաւորը կըստատէ և արդարը կըլար. ձատրէ, ուրեմն ոչ կղերականութիւնը և ոչ ալ կղերականները պախարակելի են. այլ ըսի յանցաւորը:

Եւս է ահա մեր ներկայ վիճակը. այս դրութեամբ հայրենիք՝ այսինքն ազգային մտաւորական վիճակը գեղութենէ չ'ազատուիր. դարձեալ կ'ըսենք նոյն ներքին ազատութիւն. սպաս արտաքին. ան աւրեմն աշխատինք յառաջ երթալ քարութեամբ և կենդանութեամբ. ուղեւորինք քորաւանք, յառաջագիմութե վրահը մենք ալ հապնինք. խորտակենք տգիտութեան իշխանութիւնը. անբարոյական

նութեան օրն. փորձողը որոտուենք օմանկութիւնը, որու վրայ է ազգին ազգայն էրթանկութեան յոյսը քայլ խորխորատէն հաննիք. լուսաւոր շաւղին մէջ մտքները աշխարհի ուսումը նականութիւնը վառաւորներ, չէ թէ իմաստակութիւնը քաղաքականութիւնը քաղաքականութեան ազգաւորութեան արժանիքները. որոնք իրենց զաւակները մայրական գրկալ մէջ կրթեն բարոյականութեամբ. անոնց կրտսէ հայրենասիրութեան ազգաւորութեան արժանիքով վառին. անոնց մտքին մէջ հաստատեն թէ մարդը ընկերական է, միայն. իւր օգտին համար աշխատող մարդ ըլլալէ կը դադրի, և ահա ան միջնակէ արդիւնքը պիտի տեսնենք. լուս որու մայրական խոնդաղաղաւ նայ ջանած սերմը աւելի զօրաւոր է քան թէ ուսուցչի մը: Եւսայինք ճշմարիտ ազգաւորներ որոտորաւորաւ քաղաքականութեան արժանիքները որք հարկաւ պիտի պատահին. նախ խոնդաղաւութիւնը կ'օգնէ, երբ նպատակին քարի և գործերնին օրինաւոր է: քորի նպատակին միջոցն ալ տակաւ քարի ըլլալու է, լուս որու ճշմարիտ յառաջագիմութիւնը իրական լուսաւորութիւնը և բանական վրայաւը քաղաքականութիւնը Մատուածային կամքն են քոր Մատուածային կամք կայ. հոն բաւրութիւն կայ. բարութիւնը եղած տեղը օրինաւորութիւնը կը գործէ. և որ օրինաւորութիւն կայ. այն տեղէ և ահա ուղղութիւն և կատարելութիւն: ուրեմն խօսքով չ'անցուենք մեր անգին կենաց անգին վայրկեանները մարդկութեան օգտին համար գործ պէտք է. բարենպաստակ գործի յառաւորութեան մէջ կրնանք յառաջագիմութե և վրկութիւնը գտնել. մէկ հօր որդիք ենք. քննէ և ուրեմն զմեզ մէկ արտալ գործելի արդեօք: խոնդաղաւը և գործենք և այն տեսն անշուշտ ար

դիւնքը կը տեսնենք : Հայաստանի նը վայրերու զգոն ազաւնի Լիլիէ հայ. բերնիս ալ իւր հեղաձայնի ե. քաղաք բարբառով կը քաջալերէ բանլով «Վ) ու գութիւնն է մայր բարեացիկ և անզու գութիւն ծնող շարեացի :

Յայտէ Լ. Պօլէյի, աշակերտ
յառաջագործաց լարժարանին :

Երրորդ Վեր. Հաստնի. — Ի պաշտօնին
— Բանի թի իտի առ Հայ-Հաստնիական առ
Բայնին :

Երկար ժամանակէն ի վեր Հա-
ստնեան խնդիրը բանախօսութեան
առարկայ դարձածէ ազգային. քանի
մի սյարբերական թերթերու մէջ, այն
է Սադիկ, յաճախի ե Սահրա-Միւրի : Եւս
խնդրոյ մասին մեք ցարգ ըսութիւն
պահպանած ենք, ոչ թէ անտարբերու-
թեան պատճառաւ, այլ խնդրոյ բուն
աղբիւրէն հեռի լինելուն և այլոց ա-
ռածները կրկնելէն խուսափելու հա-
մար : Եւսոր հրապարակու յայտնե-
լով մեր համակրութիւնը այն ուղ-
ղախոհ խորհրդածութեանց մասին,
սրոնք ցարգ հրատարակուած են յի
շեալ քաղաքացի մէջ, կը պարտաւորինք,
եթէ ոչ Հաստնեան բովանդակ խըն-
դիրը քէթ նորա իրրոմը գիտողու-
թեան առնուլ յուսալով որ սյո կե-
տէն կարելիէ աւելի խոր թախանցել
խնդրոյն մէջ և աւելի պարզել :

Վեր, Հաստնի Երրորդ ապագը
ուած է յաճախ հոգիսի 131 թուոյն
մէջ, յորմէ և մինք առնելով անպու-
փոխ կը ապագրենք ահապիւրտաին, որ
պէս զի գիտողութեան առնուած յոր-
ուածները առաւել շօշափելի լինին
ընթերցողաց համար :

ԶԵՒ ԵՐԴԻՍԸ

Պ. Են Սեան Պետրոս Ծ. Հանունեան ընտրալ
Պատրիարք Սիլիկոյ ի ժամէ առաի և աշխատեց
հաւատարիմ և հնազանդ Երանելոյն Պետրոսի ե. սը.

Եւս պեղական հովհաննէս Լիլիէից, և ձեզ
Սեանուոր Տեառն ինց, Տեառն Պետրոս Ծ. և յա-
ջորդաց, Չորոց որք բառ կանոնաց Եւսանապար-
տութիւնն առցեն :

2. Այլ եղէ խորհրդակից, կամ հաւան կամ գոր-
ծակից, զի կողուպիք զիւանո կամ զանգամ, և կամ
շար ինչ հասանիցէ Չեզ նմագութեան, և կամ ի-
ւրք իրոց բառութեանք մեռն ակրանիցին և կամ
պատրաստուա իւրք անիրաւեցին ի Չեզ :

3. Զ իրհուրքն զոր հաւատաւորք ինձ Չեզն,
կամ ի մեռն Սեանքական իւրակաց, կամ հըն-
տակից և կամ թիլիկց, ի ինսա Չեզ փառութեանք
ուժեք ոչ յայտնիցի :

4. Օգնական եղէ Չեզ ի պահել կամ ի պաշտ-
պան լինել հովհաննէս Բանախօսութեանք
և Սրբաւանկան իրաւան Բ. Պարտի պահելով ըզ-
կարգ տաթիւնի ինց, ընդգէմ ամենայն մարդկան

5. Ընդ գեապան առաքելական արժառն պատուով
և մեծարանք փարեցոյ ի գաղտնան իւրում և ի
միկնել, և յամենայն պէտտ նորա եղէք մեռնաւ :

6. Զ իրաւան, զգրաւիւս, զառանձնաշնորհա-
թիւն և զնօխութիւն Սրբոյ Հովհաննէս Եկի զ. ց.
ցալ, Սրբութեան Չեզոյ և յաշխրդոց մեռոյ պա-
պահել, պաշտպանել, առաւելուլ և յառաջացուցա-
նել նմացոյ :

7. Եւ ոչ եղէք խորհրդակից, կամ գործակից,
կամ գաշակից ի գործն, յորս նիւթնայն ձեզ և
յաշխրդոց մեռոյ կամ նմին իւր Հովհաննէս Եկի
դեցոյ շարիք կամ փառք անձանց, իրաւանց, պատ-
ւոյ, վիճակի և ինքնաւթեան իւրեանց :

8. Եւ եթէ գիտացիք երբեք, թէ են որք յոր-
պիսի մտաբերիցին և փառանքիցին, բառ կարի իմեւ
խաբանել նմացոյ և փառնացոյ արագ աղբիւր
Սրբութեան Չեզում, կամ աղաւմ ուժեք ընդ որք
մեռն ի գիտութիւն նորին հասանել կարիցէ :

9. Զ լիւնան սրբոց հարց, զհրամանագիր, ԸԼ-
պատուիրան, Կ վերապահութիւն, զկարգաբա-
թիւն, զգրիւս և զհրամանա Սեանքական յամե-
նայնգորսք մեռն իմն պահեցից և այլոց և ուս պահել

10. Սրբութեանց, հնաքից նմագութեանց և
րիսիւրտոց, հերձաւան ուղոյ, և ապտոմոնոց ի Սր-
բութեան Չեզում և ի յաշխրդոց Չեզոյ, յամենայն
գորութեան իմն ընդգէմ գործոց, և փառն գար-
մի նորա մարգարայցիս առնցոյց :

11. Թէ կուշցոյց ի Սեանքական եկից, և թէ ա-
գել ինչ կանոնական խաբան այն ոչ լիլիցի :

12. Ի ինչոք ամն միանգամ ամենայն և ինձն Գ. Բ.
բիւրնիք դասեցից առ ապրիլից, և Սրբութեան Չե-
զում և յաշխրդոց Չեզոց առց զնորս համարին
հովուական, պաշտամանա, և այն ամենայն, որ
պատկանիցի որով և ինչ Զոցանաւ վիճակի Պետրո-
սի պարսկան Եկեղեցոյ ինց և քարեկարգութեան կը-
րականց և ժողովրդեան, և փրկութեան հոգւոյ
ինձ յանձն եղից : և փրկանակ ընդ այնք ընկալալ
զհրամանա Սեանքական լիլիսութեանք կտապեցից
զնոսին :

13. Իսկ եթէ արգել օրինաւոր խոշորան լինի-